

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Eica), „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoj), „Agricola”, (Sebeșul-săsesc), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Arina”, „Armonia”, „Astra”, „Auraria”, „Aurora”, (Baia-mare), „Aerigeana”, „Băndăna”, „Banca Poporală” (Caransebeș), „Banca Poporală”, (Dej), „Banca Poporală”, (Arpașul-inf), „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Buciumana”, „Cassa de imprumut ca însoțire”, (Bicaz), „Cassa de păstr.” (Mecurea), „Cassa de păstr.” (reuniune), (Săliște), „Câmpiana”, „Cârțișoreană”, „Ciarovana”, „Chiorana”, „Chiseteiana”, „Codreana”, „Comuna”, „Concordia”, (T. Uzdin), „Cordiana”, „Coroana”, (Bistrița), „Coroana”, (Timișoara), „Corvineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugiereana”, „Detunata”, „Doina”, „Drăganul”, „Dundreana”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Frăția”, „Frățietatea”, „Furnica”, „Geojeana”, „Gloria”, „Grănișterul”, „Hașegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Insoțire de credit”, (Veștem), „Inst. de credit”, (Mehadia), „Inst. de credit”, (Gavosdia), „Isvorul”, (Sângeorgiu), „Isvorul” (Sebeșul-inf.), „Iulia”, „Jiana”, „Lăpușana”, „Ligediana”, „Lipovana”, „Luceafărul”, „Mărgineana”, „Mercur”, „Mielul”, „Minerva”, „Munteana”, (Corniara), „Murășiana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Negoiul”, „Nera”, „Noiana”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Panciovana”, „Piatra”, „Plugarul”, (Cacova), „Plugarul”, (Săcădate), „Poporul”, (Lugoj), „Poporul”, (Săliște), „Porumbăceana”, „Progresul”, „Racoana”, „Reun. de impr. și păstrare”, (Iloa-mare), „Riureana”, „Săcana”, „Sălmăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-săsesc), „Selăgeana”, „Sentinela”, „Șercădiana”, „Silvania”, „Soimășana”, „Domeșana”, „Speranța”, (Hosman), „Steaua”, „Târnăveana”, „Tăbășana”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Vatra”, „Victoria”, „Viitorul”, „Voileana”, „Vlădeasa”, „Vulturul”, (Sânărtin), „Vulturul”, (Tășnad), „Zărăndeană”, „Zlăgnea”.
 „Victoria”, „Viitorul”, „Voileana”, „Vlădeasa”, „Vulturul”, (Sânărtin), „Vulturul”, (Tășnad), „Zărăndeană”, „Zlăgnea”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 iteri.

Uniformizarea bilanțurilor la băncile noastre.

Sfârșitul anului se apropie cu pași repezi și pretutindinea băncile fac deja preparativele de lipsă pentru începerea lucrărilor de încheiere ale anului de gestiune curent.

În curând vom vedea apărând în publicitate și rapoartele și bilanțurile băncilor noastre, reogândind în cifre rezultatele activității lor în anul expirat. Nu ne îndoim, că acestea vor fi, în general, satisfăcătoare și nu vor rămâne cu nimic îndărătul rezultatului anului de gestiune precedent, știut fiind că anul curent a fost, din punct de vedere economic și financiar, un an mult mai normal decât anul 1909. Asupra acestei chestiuni de altcum vom mai avea prilej a ne pronunța mai târziu, când vom avea la dispoziție datele concrete relative la gestiunea totalității băncilor noastre în anul ce expiră. Ceea-ce vom să relevăm acum, în preajma încheierilor anuale este, chestiunea uniformizării bilanțurilor la băncile noastre, chestiune, asupra căreia am mai stăruit și cu alte ocazii în coloanele revistei noastre.

Oricât de secundară s'ar părea unora chestiunea aceasta, ea își are însemnătatea sa deosebită. Nu atât pentru bănci și cercurile specialiste, cât mai mult pentru publicul mare laic, interesat la bănci în o calitate oarecare, ca acționar, deponent sau alt creditor, de ale căruia interese și dorințe legitime încă

trebuie ținut seamă. Ajungând sub ochii acestuia bilanțuri mai uniforme, lipsite de multele numiri de conturi, uneori greu de înțeles chiar și de specialiști, i-se înlesnește mult înțelegerea bilanțurilor și prin aceasta se fortifică mult încrederea în societățile pe acții și peste tot în bănci.

Cercurile financiare maghiare, recunoscând aceasta, de ani de zile stăruiesc prin organele lor de publicitate pentru a ajunge la o uniformitate a bilanțurilor menite publicității, — dar fără vr'un rezultat mai de seamă.

În această direcție băncile noastre, grupate în jurul „Solidarității”, ca un grup mai mic și mai omogen sunt în avantaj. Ele pot mai cu înlesnire realiza această reformă importantă, care nu le impune nici un sacrificiu. Nu trebuie decât voință și înlocuirea vechilor șabloane de bilanț uzitate până acum cu bilanțul-model recomandat și de Banca Austro-Ungară băncilor din țară.

Să se folosească băncile noastre de el, dovedind și prin aceasta progres și dând și în modul acesta expresiune spiritului de solidaritate, ce există și trebuie să existe între ele chiar și în chestiunile la aparență mici.

Rugăm și corpul revizorilor noștri experți, ca, cu ocaziunea reviziilor, ce le vor face, să dea acestei chestiuni atențiunea și importanța ce o merită.

Iată bilanțul-model, recomandat băncilor spre folosire din partea Băncii Austro-Ungare:

Activa :

Cassa	.
Cambii	.
Cambii cu acop. ipot.	.
Imprum. hipotecare cu amortizare	.
Obligațiuni asigurate cu hipotecă (cu cavenți)	.
Conturi-curente cu acoperire	.
Imprumuturi pe amanete (Lombard)	.
Efecte	.
Imobilii (Realități)	.
Poziții transitoare (specificate după ramii de afaceri)	.

Pasiva :

Capital societar	.
Fond de rezervă	.
Fond de rezervă special (indicarea sco- pului)	.
Fond de pensiuie	.
Depozite spre fructificare	.
Reescont	.
Cont-Curentul creditorilor	.
Imprum. hipotecare cu amortizare, cedate Poziții transitoare (specificate după ramii de afaceri)	.
Profit net	.

Cauzele și rezultatele legilor agrare din România create în 1907.*)

II.

Dintre legile agricole citate în articolul trecut, cea mai importantă prin conținutul ei este *legea invoielilor agricole*. Asupra ei s'au făcut în 1907 numeroase comentarii, încât nu vom mai intra în această chestiune și ne vom ocupa numai de rezultatele ei. Ca să le punem mai bine în evidență, trebuie să arătăm în mod foarte succint situația plugarului din România în 1907, când răul a atins maximum. Cauza primordială am pus-o în evidență când am arătat mai pe larg disproporția între proprietatea mare și cea țărănească, și care este aproape aceiași și azi. Spun aproape fiindcă cumpărăturile de terenuri făcute de Casa Rurală și distribuite plugarilor, au contribuit într-o măsură la ameliorarea situației materiale. Până în 1907 ceea ce contribuia la starea de subjugare a țărânului erau *oneroasele invoieli agricole*, cari au suferit în ultimii 3 ani cele mai radicale modificări. În adevăr caracterul abuziv, confuz și de multeori uzur al vechilor contracte agricole, aduse pe țărân într-o stare economică foarte rea și născuse între el și proprietar sentimente primejdioase pentru siguranța statului.

Din numeroasele exemple de invoieli practicate până în 1907 să cităm numai două, nu din cele mai revoltătoare:

Pe o proprietate din comuna Ocnele-Mari, se dădea Ha. de cultură cu 80 de lei, plus: 3 pui de

găină, un curcan, un mușchiu de porc, — care dacă nu se puteau plăti în natură, erau evaluate la răfuială cu 9 lei plățiți înainte de ridicarea recoltei; apoi pândăritul 1 leu de Ha., pe lângă obligațiunea ce aveau sătenii ce luau pământ în bani ca să-și invoiască și vitele la pășune. Ierbăritul se plătea cu 6 lei de vita mare și 1 leu de vita mică, plus de fiecare nume de vitele ce are invoite să facă 1/2 Ha. arat, sămănat și grăpat, 1/2 Ha. la secere, 3 zile cu carul — toate aceste munci fără plată. Dacă plugarul nu le putea executa trebuia să plătească 30 de lei, în afară de ierbărit.

Alt exemplu de pe moșia comunei Orlești: Pentru locurile date în dijma pentru porumb se luă dijma una din una cu obligația pentru țăran de a mai face — fără plată — ducerea a 2 cară de gunoiu la câmp, o zi pentru destupatul canalelor de pe moșie, un puu de găină, 10 ouă și un mușchiu de porc. Apoi pentru pândărit 25 kgr. porumb și în fine obligația de a-și invol vitele — 6 lei de vita mare și 0.80 de oaie. Pe lângă acestea sătenii, cari aveau boi mai lucrau un pogon — arat, sămănat și grăpat — scăzându-se 5 lei din plata ierbăritului, sau dacă nu le putea executa eră ținut să plătească 10 lei, plus două zile cu brațele și două transporturi la gară. Cei cari n'aveau boi de jug trebuiau să secere 1/2 pogon și 3 zile cu palmele, pe lângă prețul ierbăritului.

Proprietarii sau arăndașii aveau grije să facă asemenea invoiei verbal — nu în scris.

Din aceste exemple putem ușor observa părțile rele: una se referă la angajamentele pentru cultura terenului alta la invoielile pentru vite și al 3-lea la lipsa contractelor scrise. Dar în 1907 țăranul pe lângă aceste rele aproape generale în țară (afară de Dobrogea), mai eră stânjenit și de altele: așa întinderea trusturilor, alcoolismul, apoi o administrație insuficientă, atât ca simțământ al datoriei, cât și ca simțământ al legalității și în fine o justiție ocrotitoare depărtată și costisitoare pentru recunoașterea drepturilor locuitorilor.

Referitor la invoielile pentru cultură, legea din 1907 a stabilit două feluri de invoieli: plugarul să plătească arănda sau în bani sau în dijma de a valma (adecă obligația de a munci o porțiune de pământ ale cărui recolte obținute să se împartă în două între proprietar și cultivator). Prin acest fel de dijma s'a înălțurat multe rele, ce decurgeau din dijma la țara practică mai înainte, căci în primul rând a solidarizat într-o măsură în mod armonice interesele proprietarilor și ale țărănilor și apoi s'a pus o stavilă mare așa numitelor *rușfeturi* sau suprasarcinilor în munci sau lucrări, precum și orice dări suplimentare în natură sau bani. Artic. 52 din legea invoielilor agricole, care prevede aceste înfrânări a dat până acuma un rezultat foarte îmbucurător, căci mai în toată țara s'a aplicat cu multă severitate. Și dacă rușfeturile se mai practică pe ici, pe colea, aceasta se datorește nu celor însărcinați să aplice legea, ci tot plugarilor, cari ascund adevărata invoială, de teamă că nu li-se va mai da pământ de câtră proprietari.

Pentru exemplele de mai sus, azi se plătește 70 lei de Ha., fără alte rușfeturi, iar pentru ierbărit 6 lei de vita mare, fără alte dări suplimentare; iar în cazul al II-lea se percepe azi dijma una și una, absolut fără alte sarcini. Acesta este unul din rezultatele cele mai frumoase obținute de pe urma legii până acuma.

Ca să punem și mai bine în evidență progresul realizat în acești 3 ani referitor la arăndarea pământului în bani și în dijma de a valma, n'avem decât să

*) Vezi Nr. 49/910 al „R. E.“.

analizăm situația unui județ de mijloc (Vâlcea), cu care se aseamănă marea majoritate a celorlalte județe din punct de vedere al rezultatului aplicării legii învoielilor.

Anul	Numărul moșilor pe care a fost învoiți țărani	Intinderea cultivabilă în Hectare	Felul învoielilor agricole					
			In bani		In dijmă			
			Nrul contractelor autentificate	Nrul învoielor prin contract	Intinderea dată prin contract	Nrul contractelor autentificate	Numărul învoielor prin contracte	Intinderea dată prin contracte în Ha.
1908	144	16315	52	1643	1901	35	1868	2156
1909	148	19831	128	2244	2225	176	3650	3434
1910	148	18100	137	2349	2705	151	3598	3705

Din analiza acestui tablou putem trage următoarele concluzii: Mai întâi vedem că se pune la dispoziția micilor cultivatori întinderi tot mai mari de teren, fiindcă legea asigură proprietarilor munca contractată prin acte autentice, precum și plata pământului în cazul învoielilor cu bani. Azi aproape 2/3 din întinderea moșilor pe care se fac învoiele sunt cultivate de țărani, deci un progres vizibil față de trecut, unde din statistici nu reese nici jumătate.

Tot din tablou mai reese numărul crescând al învoielilor atât cu bani, cât mai ales cu dijmă. Și eră de așteptat acest rezultat îmbucurător, căci plugarii asigurați prin lege contra speculațiilor, nu se mai deplasează prin alte părți ale țării unde puteau să realizeze profituri mai mari în urma muncii lor ci rămân și se învoiesc pe loc, bucurându-se de aceleași avantaje date prin lege, plus faptul că se află la locuința lor.

În fine felul contractelor încă este un lucru de mare importanță. Legea nu permite decât contracte scrise și autentificate. Odată cu înlăturarea învoielilor verbale care se obișnuiau mai înainte, s'au înlăturat și speculațiile, precum și condițiile de plată ale angajamentelor țărănești.

Azi s'au armonizat aceste raporturi dintre patron și lucrător așa de mult, încât dacă ele ar fi existat și în trecut tot așa de bine echilibrate, starea economică a micului cultivator ar fi fost mult superioară celei de azi și nu s'ar fi dat nici el la rândul lui a săvârși acte în felul celor din anii trecuți.

Referitor la învoielile pentru vite cu care se făcea mai înainte mare speculă, întâi prin obligația de a-și învoi vitele cei ce luau teren de cultură și apoi prin rușeurile suplimentare, legea din 1907 prin înființarea izlazurilor comunale, a adus multă ușurare locuitorilor, dar nu în toate părțile. În adevăr în județele dela munte proprietățile particulare fiind mici, optimea impusă de legiuitor pentru alcătuirea izlazurilor, nu poate satisface nevoile de pășune ale țăranilor. Pot servi numai ca model pentru cultura plantelor vivace de pășune, când terenul e de prima calitate. Acolo unde terenul nu e propice acestor culturi, izlazurile nu dau prin pășunatul vitelor nici anuitatea de 6% socotită la capitalul întrebuințat pentru cumpărarea izlazurilor. Prin urmare în județele de munte izlazurile comunale n'au dat rezultatele așteptate. În Dobrogea iarăș n'au avut influență mare, fiindcă aici comunele aveau izlazuri alcătuite mai dinainte și apoi proprietățile cultivatorilor țărani sunt încă destul de întinse pentruca în prezent cheștiunea pășunilor să nu-i ocupe așa de mult. Aceste izlazuri aduc însă cele mai mari servicii azi populației dela câmpie. Aici sunt cele mai mari moșii și consecutiv cele mai întinse izlazuri co-

munale, așa că ele pot satisface necesitatea pășunatului și a cultivei lucernei.

Dacă ne referim acuma la pășunatul pe proprietățile particulare, apoi putem spune că mai înainte acesta eră în mâinile unor proprietari și arăndași cel mai puternic mijloc de constrângere la încheierea tocmelelor agricole. În adevăr se obișnuia până mai anii trecuți și chiar azi se mai uzitează pe ici pe colea, ca plata pășunatului să se facă prin munci. Acest obicei intruchipă quintesența speculației. Legiuitorul din 1907 nu mai permite decât plata în bani pentru terenurile arăndate pentru pășune. Pășunatul se face sau pe cap de vită sau pe hectar. Redau mai la vale câteva cifre referitoare la situația actuală jud. Vâlcea — luat tot ca de mijloc, în privința învoielilor pentru pășunat.

În 1908 pentru pășunatul pe cap de vită se fac 77 de contracte autentice, — numărul învoielilor 3663, — vitele învoite 9437 pe o întindere de 3770 Ha. În 1909 se fac 170 contracte autentice, — numărul învoielilor este 5843, — vitele învoite 19,282, întinderea este 5720 Ha. În 1910 se fac 118 contracte, — numărul învoielilor 4775. — vitele învoite 14,443, — întinderea de teren este de 4560 Ha. Din aceste cifre putem observa progresul crescând al învoielilor, care mulțumită contractelor scrise și autentificate, prezintă mult mai multă siguranță mai ales pentru țărani.

Trebue însă să mărturisim că progresele țintite prin legea învoielilor agricole spre realizare deplină au nevoie de conlucrarea timpului. Cheștiunea agricolă a țării este numai într-o câțva rezolvită până acum; abia s'au restabilit relațiile cinstite între proprietari și țărani, dându-i-se acestuia mai multă libertate în datorniile lui de cetățean. Mai înainte el prea eră legat de moșia proprietarului, care-i impunea munci, ce nu le putea executa în cursul unui an, așa că adeseori datorniile părinților se moșteneau de copii, care și ei prea mult îngreunați de munci fără plată și de prețuri derizorii, deveneau săraci și selavii proprietății. Și nu trebue să uităm vorbele unui om de stat că „oricare ar fi importanța într-o țară a unei clase avute de proprietari mari, viitorul statului nu poate să fie asigurat atunci, când la bazele lui pătura întinsă a țărănimii va fi sleită economiceste și expusă periodic la toate slăbiciunile și sguudirile pe care mizeria le trage după sine“.

După înfăptuirile în bine pe care le-a realizat până acuma legea învoielilor agricole, putem compara dezvoltarea economică din țară cu mugurul expus căldurii soarelui de primăvară. Cu cât timpul înaintează și căldura crește, cu atât și solzii lui se desfac tot mai mult, frunzele apar, cresc și pe încetul alcătuiesc podoaba copacului. Ceeace sunt zilele pentru muguri, sunt anii pentru dezvoltarea economică a națiunii noastre; și cu cât binefacerile legilor agricole se vor simți mai mult și cu cât educația poporului va fi mai bine formată, cu atât ne vom aștepta ca populația decăzută de odinioară să formeze fala economică a statului român. (București). I. M.

Cheștiunea împrumutului ungar în camera franceză.

Precum se știe guvernul ungar a încercat astă vară să contracteze ultimul împrumut de K. 560 milioane în Franța. În urma refuzului cercurilor financiare de acolo și a guvernului francez împrumutul a

fost contractat apoi la un consorțiu de bănci germane, austriace și ungare în frunte cu casa Rothschild.

Precum reese acum din un raport prezentat în camera franceză asupra bugetului ministerului de externe, guvernul francez a pus următoarele condiții pentru admiterea împrumutului ungar la cota piețelor franceze:

1. Să se țină seamă de pretensiunile ridicate în Viena de proprietarii căii ferate de sud, în marea lor majoritate francezi și cari pretindeau ca guvernul ungar și austriac să caute mijloacele pentru asanarea situației financiare a căii ferate de sud și

2. Să se ofere anumite garanții, că împrumutul va fi întrebuințat pentru scopuri pacifice. Afară de aceasta guvernul francez, și-a rezervat dreptul a decide dacă situația pieței de bani franceze și condițiile politice generale permit sau nu plasarea împrumutului în Franța.

Guvernul ungar influențat și de casa Rothschild, care a fost interesată la această operațiune financiară, în urma informațiilor primite, a renunțat a plasa împrumutul în Franța și l-a contractat în la consorțiu amintit mai sus, sub condițiuni mult mai desavantațioase. „Dacă împrumutul s'ar fi plasat în Franța — zice raportorul camerei franceze — guvernul ungar ar fi ajuns imediat la suma de K. 560 mil. în loc de cele K. 500 mil. cât primește dela consorțiu german-austriac-ungar. În realitate însă acest consorțiu a luat asupra-și fix numai K. 250 mil., iar K. 150 mil. prin opțiune. De observat mai este că bonurile de tezaur în sumă de K 250 mil. sunt replătibile în 3 ani și astfel guvernul ungar va trebui încă înainte de expirarea acestui termen să apeleze din nou la credit. În loc de 4% Ungaria trebuie să plătească 4½% ca interese după bonurile de tezaur de K. 250 milioane, de unde rezultă o cheltuială în plus de K. 2.500.000.

Eată dar în ce lumină favorabilă se prezintă noul împrumut ungar de K. 560 mil., despre care organele guvernului au susținut la timpul său că a reușit „splendid“. Da, pentru consorțiu de bănci, dar nu și pentru țară, căreia îi impune o plus-povară de K 75 milioane în 3 ani.

Afaceri industriale și comerciale.

Din negoțul lemnului.

În săptămânile din urmă se constată un progres simțitor în negoțul lemnului. Mai întâiu, *lemnul de foc* se bucură de cereri urcate, ceea ce e și natural, în preajma sezonului de iarnă. O greutate însemnată e transportul lui, care în urma febrei aftoase, ce grăsează între vitele de jug, abia se poate face în măsură limitată, cu căruțe cu cai. La căile ferate încă se simțeste lipsa de vagoane.

Un moment important în negoțul lemnului îl formează *cartelul* încheiat între producătorii de lemn moale din Transilvania, Ungaria, România și Austria răsăriteană. Originea acestui cartel se află în cartelul de prețuri al producătorilor de lemn moale din Transilvania, la care s'au aliat mai târziu și producătorii

din Ungaria și din Galiția. Impulsul principal la învoiala generală de acum provine din ivirea prea deasă a întreprinderilor de lemn, înființate în vederea conjuncturilor favorabile, ce se manifestau în piața de lemn, multămită dezvoltării industriei de zădărit. Concurența împreună cu producerea exagerată a nenumăratelor întreprinderi putea provoca o depresiune a prețurilor. Prin învoiala marilor întreprinderi se contingentează producțiunea și prețurile se mențin la nivel.

Vestea despre cartelul general a aflat resunet viu în cercul industriașilor și al zădarilor. Pe timpul cartelului transilvan, se aducea mult lemn moale din România, unde se cumpăra țeștin și astfel se eludă cartelul. Prin învoiala de acum se iau în stăpânire nu numai pietele cis — și transcarpatine, ci se influențează și pietele din apusul Europei.

Dintre meseriașii noștri vor simți mai întâiu *mășarii* efectul dispozițiilor luate de cartel.

Afacerea Limanowa.

Afacerea rafineriei de petrol Limanowa (Galiția) era gata să producă războiul vamal între Franța și Austro-Ungaria. Anume, rafineria e înființată de capitaliști francezi, dar în timpul din urmă era susținută că lucrează pe o mână cu Vacuum Oil Company din America. Pe de altă parte, cunoscând lupta dintre rafinerii indigene, ocrotiți de guvernul austriac și societatea acaparatoare din America (după-cum s'a relevat și în coloanele acestei reviste): guvernul austriac a detras rafineriei Limanowa toate favorurile de transport pe calea ferată, precum și folosirea tancurilor dela stații. În urma acestor dispoziții Limanowa fu aproape nevoită să-și sisteze activitatea. Incidentul a provocat o intervenție diplomatică din partea Franței, care amenință cu retorsiune. Era cât pe aci să se declare războiul vamal, când după negocieri îndelungate afacerea s'a aplanat pe cale pacifică. Rafineria Limanowa a declarat că nu va vinde lui Vacuum Oil nici un fel de produs brut, nici petrol rafinat, nici direct, nici indirect. S'a obligat, mai departe, că intrând în organizația rafineriilor indigene, va mijloci desfacerea petrolului austriac și ungar pe pietele din Franța, în temeiul acestor declarații categorice guvernul austriac a scos din vigoare dispozițiile prohibitive de mai înainte acordând societății Limanowa toate favorurile de cari se bucură societățile indigene.

Cercurile interesate, cred că prin împăcarea aceasta, se vor promova în măsură însemnată afacerile de petrol.

Gaz și cale ferată.

Descoperirea bogăției imense, ce este gazul de pământ aflat la Sarmașul mare (Câmpie), a cauzat multă bătaie de cap, când s'a impus problema de a-l întrebuința practic, de a-l valorifica. S'au ivit două păreri, spriginită fiecare de aderenți numeroși. Una stăruie să se ducă gazul în centre de unde să se exploateze mai avantajos spre scopuri industriale. A doua părere îndemnă ca gazul să se întrebuințeze pe loc. Planul din urmă se isbă însă de piedeca bine cunoscută, că rețeaua de cale ferată e foarte defectuoasă pe Câmpie. Cearta dintre cele două părți se înăspriă deci din zi în zi, dar mai ales după proiectul de lege despre monopolul gazului.

Dar acum s'a aflat modul de deslegare și de împăcare. Chestia construcției de linii ferate nouă pe Câmpie, stagnează de zeci de ani, fiindcă nu se află temeiul de rentabilitate. Astăzi, exploatarea izvoarelor

de gaz oferă rentabilitate neașteptată. Cercurile interesate stăruiesc deci pentru extensiunea rețelei ferate întrebunțând însuși gazul ca forță motrice. După cât se spune, guvernul încă află norocoasă modalitatea aceasta. Exploatarea gazului, în locurile de producere, fiind astfel asigurată, cercurile interesate nu vor opune rezistența proiectelor de monopol.

Tot gaz de pământ, constător în mare parte din metan = C. H. 4, (adecă la o parte cărbune patru părți de hidrogen) s'a aflat și la Mezöhegyes. Morile de aici erau mănate până acuma cu mașini de vapor. Dar o fântână arteziană, săpată până în straturi adânci ar oferi destul gaz pentru trebuința mașinelor dela mori. Ministrul de agricultură a și luat în budgetul pro 1911, vr'o 20,000 cor. pentru fântână, 32,000 cor. pentru motor și pompe. (—)

Jurisdicțiune.

Decizii curiale.

Cui îi compete dividendă în caz de vânzare a acției? Deoarece dividendă acțiilor se poate validă numai pe baza hotărârii adunării generale, care a fixat mărimea ei, în caz de cumpărare a acțiilor înainte de adunarea generală, dividendă compete cumpărătorului.

(Curia reg. sub Nr. 642/910 dela 25 Octomvrie 1910).

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 15 Decemvrie 1910.

Speranța semnalată și de noi în numărul precedent despre o nouă reducere a ratei oficiale în London nu s'a împlinit. Acum cele mai nouă știri iarăș prezintă ca verosimilă o scădere a etalonului în London, dar aceste știri în vederea încheierii anuale, sunt întimpinate cu neîncredere, deși scăderea discountului particular în London dela $3\frac{7}{16}\%$ la $3\frac{3}{8}\%$ este un simptom destul de semnificativ.

Situația pieții germane, — după ce Seehandlung-ul s'a declarat aplicat a prelungi până în 28 Decemvrie o parte a împrumuturilor scadente până în 24 crt. cu $3\frac{3}{4}\%$ — este în dispoziție relativ bună. Discountul particular notează azi în Berlin $4\frac{5}{8}\%$, față de $3\frac{3}{8}\%$ înainte cu o săptămână, iar numărul de ultimo costă până la 6%.

Pe piața internă asemenea începe a se simți apropierea ultimei. Rezerva escontorilor privați s'a remarcat mai mult, ca în zilele precedente, în urmare discountul particular s'a urcat în Viena la $4\frac{15}{16}\%$. În Budapesta situația e și mai nefavorabilă, din cauză că orașul a ridicat capitalurile depozitate la bănci, având a plăti prețul uzinelor de gaz cumpărate și le-a expedit deja institutului din Triest. Altcum cererea pieții e normală, numai din provincă se semnalează trimiteri mai mari de material pentru escont.

LEGISLAȚIUNE.

Reforma măsurării competențelor. În zilele trecute ministrul de finanțe Lukács a prezentat parlamentului un nou proiect de lege, care normează modul de calculare a valorii minime a realităților, ce servesc de bază la eiectarea competenței și modifică și întregeste în aceasta direcție dispozițiile §§-lor 3, 4 și 5 ai art. de lege XLV din 1887.

Proiectul conține mai multe inovațiuni importante față cu legea veche. D. ex. dacă prețul indicat de partide diferă în mod prea evident de valoarea de circulație locală, atunci direcțiunile financiare sunt îndreptățite a pretinde stabilirea prețului realității prin prețuri judecătorești. Partidele nu pot pretinde aceasta, ceea-ce constituie o favorizare evidentă a fiscului față de cetățenii contribuabili. Conform proiectului valoarea minimală legală se stabilește la realități de câmp multiplicând venitul curat catastral statorit în sensul art de lege XL din 1881 cu 26, în loc de 20 ca până acum.

La case supuse la dare de chirie valoarea nominală legală se calculează, conform proiectului, multiplicând venitul brut, ce servește de bază la darea de chirie a anului premergător, cu 13 în Budapesta și cu 12 în alte locuri. Azi, precum se știe, se ia suma înșasesprezecită resp. cincisprezecită.

La case supuse dării de casă după classă valoarea nominală se calculează, multiplicând darea de casă după classă a anului premergător cu 150, în loc de suma înșasesprezecită de azi.

CRONICA.

Jubileu. Valorosul bărbat al compatrioților noștri Sași, dl Dr. Karl Wolff împlinește la 20 crt. un pătrar de veac de când se află în fruntea institutului „Hermannstädter allgemeine Sparkassa“ ca director executiv al acesteia. Bărbat înzestrat cu înalte calități intelectuale, cu o voie și putere de muncă extraordinară și cu vaste cunoștințe economice-financiare, Dr. K. Wolff și-a câștigat merite neperitoare pentru propășirea conaționalilor săi pe toate terenele, dar mai ales pe terenul economic. Sub destoinica sa conducere „Cassa de păstrare generală“ a luat în ultimii 25 de ani un avânt extraordinar, ridicându-se mai ales prin donațiunile sale de aproape K 2 mil. pentru scopuri culturale și filantropice la rangul celor dintâi institute de aceasta categorie din patria noastră. Tot Dr. Wolff a înzestrat comunele rurale săsești încă în primii ani ai activității sale de director cu însoțiri de credit Raiffeisen, iar în timpul mai nou cu cooperative de vânzare și valorizare, ambele mijloace puternice de înaintare materială a satelor săsești. Pentru a serba în mod demn jubileul de 25 ani al binemeritatului său director, direcțiunea „Cassei de păstrare generale“ a convocat pe 20 crt. o adunare generală extraordinară, care va hotărî crearea unei fundațiuni, purtând numele jubilarului și oferirea unui dar omagial dlui Dr. Wolff. Afară de aceasta se va publica din acest prilej și o scriere festivă.

Prezentăm și noi distinsului director de bancă omagiile noastre din prilejul jubileului său de 25 ani.

Prospectele societății române de asigurare — după informațiile, ce avem — se vor expedia

institutelor noastre de bani și particularilor, cari ar dori să subscrie acții la noua fondare, în zilele proxime.

Comerțul exterior al Ungariei în anul 1909. Oficiul central statistic a publicat în zilele trecute raportul său asupra comerțului exterior al Ungariei în anul 1909. Conform acestui raport *bilanțul circulației de mărfuri* a Ungariei în anul 1900 prezintă următoarele date: *mărfurile importate* au avut o valoare de K. 1.808.192.000, cele *exportate* o valoare de K. 1.700.204.000, rezultă deci un deficit de Coroane 107.988.000. Acest rezultat negativ se datorește mai ales *importului de cereale*, care a crescut față de anul 1908 cu K. 101 milioane. O înrăurire însemnată a avut asupra gestiunii și *creșterea importului de mărfuri textile și confecționate*, care a fost cu K. 72 mil. mai mare decât în anul precedent. *Exportul de vite* arată o creștere de K. 65 milioane, iar cel de făină de K. 38 milioane față de anul precedent.

În ultimii 3 ani comerțul exterior al Ungariei prezintă următoarele cifre în milioane coroane:

	Import.	Export.
1907	1652·8	1618·6
1908	1559·6	1584·4
1909	1808·2	1700·2

Un pasiv de rotund 108 milioane a arătat bilanțul comerțului exterior al Ungariei numai în anul 1884.

Recensământul știutorilor de carte și analfabeților în România. Ministeriul de instrucțiune publică din România, serviciul statistic, a terminat o lucrare relativă la recensământul știutorilor și neștiutorilor de carte.

Această este cea dintâi statistică în privința mersului învățământului primar, elaborată de ministerul instrucțiunii publice. Cifrele arată, care a fost numărul analfabeților acum 10 ani (după statistica ministerului de domenii) și care e acum, când progresul este evident.

În țara întreagă, din 5.047.342 persoane în vârstă de mai bine de 7 ani, 1.986.982 sau 39·4 la sută știu să scrie și să citească și 3 mil. 060.360 sau 60·6 la sută nu știu nici scrie, nici citi.

Bărbații știu scrie și citi în proporție de 54·2 la sută, iar femeile în aceea de 23·3 la sută.

După naționalitate, Românii știu scrie și citi în proporție de 38 la sută, iar străinii, cari locuiesc în România, în proporție de 62 la sută.

După cum se constată, elementul feminin contribuie foarte mult la scăderea proporției știutorilor de carte.

În oraș 73 la sută din populațiunea, care are mai mult ca 7 ani, știu carte și citi și la țară 51 la sută.

În 1899, proporția locuitorilor dela țară care știu scrie și citi, era de 22 la sută. Creșterea e deci aproape dublă, 92 la sută, în cari 81·5 la sută pentru bărbați, 124·5 la sută pentru femei.

Făcând această comparație numai pentru populația rurală, vedem că în 1899 totalul persoanelor cari știu scrie și citi era de 573.215, dintre cari 490.222 bărbați și 72.993 femei.

În 1909, acest total este de 1.467.365 dintre cari 1.117.849 bărbați și 349.516 femei. Creșterea este deci de 714.151 pentru bărbați și de 346.516 pentru femei. Cu alte cuvinte această creștere este de 128 la sută pentru bărbați și 321 la sută pentru femei.

Societățile comerciale în România. Din statistica judiciară publicată de ministerul justiției dela 1900-1907 spicim următoarele date relative la numărul societăților comerciale și societăților anonime pe acțiuni:

Numărul societăților în nume colectiv au fost în 1900 de 164; în anul 1901 ele ating cifra de 173 în 1902 ele ating cifra de 225; în 1903 ele ating cifra de 239; iar în anul 1904 ele cresc subit la 511, pentru a scădea apoi în 1905 la 264, în 1906 ating cifra de 352, iar în 1907 se urcă la 415.

Societățile în comandită au fost mult mai restrânse: în 1900 ele erau în număr de 19; în anul 1901 au ajuns la 30; în 1902 au scăzut cu patru; în 1903 au sporit cu una; iar la 1904 au ajuns la 28; începând cu 1905 au ajuns la 37; în 1906 la 65, iar în 1907 scad la 64.

Societățile anonime pe acțiuni au fost în 1900 de 19; în anul 1901 23; în 1902 au sporit cu 3; în 1903 ajung la 43; iar la 1904 ele ajung subit la cifra de 253, pentru a merge mereu sporind; în anul 1905 ajung la 264; în 1906 la 352 și în 1907 ele ajung la 415. Creșterea aceasta a societăților pe acțiuni explică descrescerea societăților în nume colectiv, cari de atunci încoace au sporit considerabil.

Rugare către on. noștri abonemenți. Apropindându-se finea anului adresăm tuturor abonenților noștri restanțieri și pe calea aceasta rugarea, să binevoiască a-și achită de urgență restanțele de abonament, pe anii trecuți și anul curent, pe cari administrația revistei noastre le-a reclamat în zilele acestea și în particular dela fiecare restanțier, pe lângă accluderea unui cec pentru asemnarea banilor.

On. noastre institute de bani, cari au primit deja „Anuarul băncilor române pe 1911“ le adresăm speciala rugare să binevoiască la achitarea prețului acestor anuare a ne asigna și spesele efective de postă și anume în total pentru:

1 exemplar	K 4·20
2 exemplare	„ 4·30
3 „	„ 4·50

iar dela 4 exemplare în sus pe lângă prețul à K 4 de exemplar, ca cheltueli de postă 78 fil.

Administrația.

BIBLIOGRAFIE.

Anuarul Băncilor Române pe anul 1911. Anul XII. Redactor: Constantin Popp. Sibiu. Tiparul Tipografiei arhidiecezane, 1910.

Sematismul societăților pe acții și al însoțitorilor române, cunoscut sub titlul de mai sus, a apărut și se va expedi în zilele proxime, celor ce l-au comandat și acelora, cari ar dori să-l aibă.

„Anuarul“ pe 1911 se extinde pe 14 coale de tipar și coala primă cuprinde, pe lângă partea calendaristică obicinuită, următoarele notițe și informații de folos practic: Mărimea normală a bancnotelor; Terminul ultim pentru răscumpărarea și retragerea din circulație a bancnotelor, a notelor de stat vechi în valută austriacă și în coroane; Timbre de documente; Chei pentru calcularea intereselor; Frațiunile

comune mai obicinuite transformate în fracțiuni decimale; Tragerile la sorti ale lozurilor; Competința de timbru a registrelor comerciale (cu exemplu); Scala de timbru I II. și III.; Tarifa pentru telegrame; Tarifa poștală și monetele diferitelor state.

Șematismul însuș se extinde pe 13 coale și cuprinde în IV părți institutele de credit: societăți pe acți (147 la număr), însoțirile (41 la număr) și societățile comerciale (5), indicându-se firma în toate limbile înregistrate, anul fondării, capitalul social, prețul acțiunilor, termenul de prescripțiune al cupoanelor, dreptul de vot, semnarea firmei, foile oficiale, numele și domiciliul membrilor din direcțiune și din comitetul de supraveghiare, numele și titlul funcționarilor; bilanțul și contul profit și pierdere pe 1909, în fine împărțirea profitului net și a cotei de binefacere.

Un ca. itol special este rezervat „Solidarității” arătându-se numele membrilor ei, scopul însoțirii, condițiile de primire, numele și domiciliul membrilor direcțiunii, al comitetului de supraveghiare și al revizorilor-experti, precum ultimul bilanț al însoțirii pe anul 1909

După aceasta urmează consemnarea altor instituții de natură economică-financiară, parte deja înființate, parte în înființare și sub înregistrare, aranjate după comitate.

La finele „Anuarului” sunt două sumare, unul după sediu, arătându-se în care oraș, ce instituții financiare românești sunt, și altul alfabetic.

Prețul anuarului legat în pânză elegantă este K 4 + 20 fil. pentru porto și se poate comanda la Administrația „Revistei Economice” în Sibiu, (Nagy-szeben).

Cheia pentru calcularea intereselor, cu instrucțiune pentru folosirea ei. Sibiu 1910. Editura „Revistei Economice”. Prețul 50 fil.

„Cheia” de sus este o tabelă de cifre, cu ajutorul căreia prin o simplă înmulțire (X) se pot afla cu cea mai mare ușurință și siguranță interesele după orice sumă pe anumite zile. Se poate folosi la calcularea intereselor la cambii, depuneri etc.

Indeosebi este chemată a face bune servicii „Cheia”, bărbaiților de încredere ai băncilor și însoțirilor noastre, ușurându-le în măsură însemnată lucrul, ce îl au cu calcularea intereselor de întârziere la prolongiri de cambii și tot felul de împrumuturi de altă natură; dar o vor putea folosi cu succes și advocații; preoții la socotelile bisericesti, notarii și colectorii de dare comunale; capitaliștii privați, cari cu ajutorul ei pot controla cu ușurință exactitatea dobânzilor, ce li-se socotesc după depuneri, efecte (hârtii de valoare) escontări de cupoane etc.

Cu un cuvânt „Cheia” este o tabelă de adevărat folos practic pentru toți, cari au daraveri de bani și editarea unei astfel de „Chei” a fost o trebuință demult și adeseori reclamată la noi.

Cheia pentru calcularea intereselor tipărită pe carton tare și durabil costă 50 fil. și se poate comanda la Administrația „Revistei Economice” în Sibiu-Nagy-szeben.

La comanda de una sau două exemplare prețul se trimete mai bine în mărci poștale.

Procent, Promil, Interese și Teoria conturilor-curente, ediția a II-a de I. C. Panțu, prof. la școala sup. de com., o carte de specialitate în extensiune de I—IX+160 pagini, octav mare. Prețul este

3 coroune. Se recomandă funcționarilor de bancă, membrilor din direcțiune, cenzorilor, pro-filor și învățătorilor noștri și tuturor cari au de a face cu băncile și cu casele de păstrare. Se poate procura prin orice librărie sau direct dela librăria Ciurcu sau Mureșanu din Brașov, sau dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu.

Posta Redacțiunii.

Dlui S. P. în C. Primit. Poate vom face uz în Nrul viitor.

Dlui O. S. în M. Asupra chestiei sulate vom reveni în Nrul viitor.

Sumar.

Uniformizarea bilanțurilor la băncile noastre. — Cauzele și rezultatele legilor agrare din România create în 1907 — Chestiunea împrumutului ungar în camera franceză. — Afaceri industriale și comerciale. — Jurisdicțiune: Deciziuni curiale: Cui îi compete dividendă în caz de vânzare a acției. — Revista financiară: Situațiunea. — Legislațiune: Reforma măsurării competențelor. — Cronică: Jubileu, Prospectele societății române de asigurare, Comerciul exterior al Ungariei în anul 1909, Recensământul științurilor de carte și analfabeților în România, Societățile comerciale în România, Rugare către on. noștri abonenți. — Bibliografie: Anuarul Băncilor Române pe 1911, Cheia pentru calcularea intereselor, Procent, Promil, Interese și Teoria conturilor-curente. — Poșta redacțiunii.

„POPORUL”, institut de credit și casă de schimb, soc. pe acții în Săliște (Szelistye).

CONCURS.

„Poporul”, institut de credit și casă de schimb, soc. pe acții în Săliște (Szelistye), angajează **imediat un contabil** cu praxă cu salariu începător fundamental de K 1500 la an, precum și **un practicant**, absolvent de școală superioară de comerț, cu salariu anual de K 800.

Nr. 187 (1—2)

Direcțiunea.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 14 Decembrie 1910.

Grâu de Bănat	per 100 kg. vinde . .	21.90—22.55
„ „ Tisa	„ „ „ „ . .	21.95—22.65
„ „ Pesta	„ „ „ „ . .	21.95—22.55
„ „ Alba-reg.	„ „ „ „ . .	21.85—22.50
„ „ Bacica,	„ „ „ „ . .	21.80—22.45
Secară	„ „ „ „ . .	15.05—15.30
Orz	„ „ „ „ . .	14.——15.—
Ovės	„ „ „ „ . .	16.70—17.50
Porumb	„ „ „ „ . .	10.30—10.80
Rapiță,	„ „ „ „ . .	—
Slănină (elisă)	„ „ „ „ . .	145.—148.—
Untură de porc B.-Pesta	„ „ „ „ . .	170.—171.—

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 13 și 14 Decembrie 1910.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
A. Datoria de stat ungară.			
4	Kenta ung. aur, ... scut. de dare	111-95	111-90
	" " Cor. . . . . " " "	92-15	92-35
4 1/2	" " " " " " " " " "	81-95	81-50
—	Impr. cu premii à 100 fl. . . . . " " "	233-75	232-—
4	" p. reg. Tisei și Seghedin, sc. de dare	165-—	166-—
3	Impr. p. regul. Porților de fier . . . . . " " "	77-—	76-50
4 1/2	Oblig. de regali croato-slavone . . . . . " " "	100-60	100-50
4	" rurale ungare . . . . . " " "	93-50	93-75
4	" " croato-slav. . . . . " " "	94-50	95-—
B. Datoria de stat austriacă.			
4	Renta unit. conv. in cor, Mai-Nov., sc. de dare	93-80	94-—
4	" " " " " " " " " " " "	93-75	94-—
4-2	" " in hârtie, Febr.-Aug. " " " "	97-75	97-75
4-2	" " " " " " " " " " " "	97-70	97-75
4	Losuri din 1860 à fl. 500-—	175-—	175-—
4	" " 1860 à fl. 100-—	232-50	233-—
—	" " 1864 à fl. 100-—	332-—	332-—
4	Renta austr. aur., scut. de dare	116-45	116-25
4	" " Cor. " " " " " " " "	93-70	93-90
3 1/2	" " de invest. " " " " " " " "	83-55	—
C. Alte datorii publice.			
4	Impr. orașului Budapesta din 1903, sc. de dare	92-—	92-—
5	" " " " " " " " " " " "	101-25	—
6	" bulgar p. căi ferate din 1892 à frs 125	122-65	—
4	Imprumut Temeș-Bega din 1897	94-50	94-—
D. Scrisuri fonciare, obligaț. com., etc.			
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	95-—	—
4	Banca austro-ungară 50 ani în florini	99-05	99-05
4	" " " " " " " " " " " "	99-20	99-20
4 1/2	Banca comerț. ung. Pesta în fl	99-75	99-75
4	" " " " " " " " " " " "	92-75	92-75
4 1/2	Obl. com. "banca ung. "Pesta cu 10% premie	102-50	103-—
4	" " " " " " " " " " " "	92-75	92-75
4	Scris. fonc. I "Cassă de păstr. patr., Pesta	93-25	92-75
4	Obl. com. " " " " " " " " " " " "	92-75	92-25
—	Obl. cu premii I. "Cassă de păstr. patr. à K 100	—	109-—
4	Scris. fonc. Inst. de credit fonciar ungar în cor.	93-60	94-—
4 1/2	Banca ipotecară ungară în cor.	99-75	99-75
4	" " " " " " " " " " " "	93-—	93-—
—	Obl. cu premii Banca "ung. hip. à K 100	—	119-—
5	" " " " " " " " " " " "	—	101-—
4 1/2	" " " " " " " " " " " "	—	99-—
4 1/2	Cassa de păstrare generală Sibiiu, ...	99-75	99-75
4	" " " " " " " " " " " "	93-—	93-—
4 1/2	" " " " " " " " " " " "	99-75	99-75
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiiu, ...	99-75	99-75
4	" " " " " " " " " " " "	93-—	93-—
E. Lozuri.			
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din	307-25	—
	1880 à fl. 100		
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din	297-50	—
	1889 à fl. 100		
4	Impr. cu premii Banca ung. hipot	263-50	266-—
2	" " " " " " " " " " " "	131-—	138-—
5	Loș. p. regularea Dunării, din 1870 à fl. 100.	308-50	—
—	Basilica—Budapesta à fl. 5-—	46-50	46-—
—	Inst. de credit p. com. și indust. à fl. 100-—	547-50	546-—
—	Buda, comuna à fl. 40-—	—	—
—	Pálffy, à fl. 40-—	285-—	285-—
—	Crucea roșie austriacă, a fl. 10-—	93-25	93-—
—	" " " " " " " " " " " "	64-75	65-—
—	Lozurile comunei Viena din 1874 à fl. 100-—	545-50	548-—
—	Sanatorium Regina Elisabeta K 5-—	—	14-75
—	Lozuri „Jó sziv“, à fl. 4-—	—	23-—
F. Valute.			
	Galbini imper. pr. bucată	11-39	11-45
	20 franci aur	19-00	19-08
	20 marce aur	23-55	23-54
	Sovereigns pr bucată	24-06	—
	Ruble hârtie per bucată	2-55	2-55
	100 Marce hârtie	117-78	117-78
	100 franci hârtie	—	95-38
	100 lire hârtie	95-10	95-05
	100 lei hârtie	—	95-10

„CRIȘANA“, institut de credit și de economii în Brad.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui **post de conducător-contabil** și a unui **post de cassar** la *filiala institutului de credit și de economii „Crișana“*, ce se va deschide la *Gurahonț* (com. Aradului), se publică concurs cu termin *până la 25 Decembrie n. a. c.*

Salarul conducătorului-contabil se fixează în K 1800, care cu timpul și dacă respectivul se va dovedi de vrednic, i-se va mai putea urca, K 400, bani de cuartir; iar acela al cassarului în K 1200 și K 300 bani de cuartir; în afară de aceasta mai primesc ambii 6 cuincuenale à 10% după salarul fundamental și tantiemă statutară.

Dela reflectanții la postul de conducător-contabil se recere ca să fie absolvat o școală superioară de comerț cu examen de maturitate, să poseadă în afară de limba română, limba maghiară, eventual și cea germană, în scris și vorbit și să aibă atâta praxă de bancă și destoinicie ca să poată pe lângă săvârșirea lucrărilor de contabilitate și de carte funduară, conduce independent agendele înființându-i filiale.

Reflectanții la postul de cassar vor avea să dovedească, că au absolvat o școală superioară de comerț cu examen de maturitate, că cunosc pe deplin limba română și maghiară, eventual și cea germană, și că posed și praxă de bancă suficientă.

Dela ambii se cere mai departe a fi eliberați de serviciul militar activ.

Amândoi funcționari numai după un an de probă vor fi denumiți definitivi — când vor fi înscrși la fondul de penziune al institutului — și vor avea a depune o cauție de câte K 2000.

Cererile dimpreună cu atestatele în original sau copie legalizată au a se înainta la subsemnata direcțiune în Brad, iar postul este a se ocupa cel mai târziu 1 Martie 1911 st. n.

Este în interesul recurentului a se prezentă în persoană.

Brad, 24 Noembrie n. 1910.

Nr. 184 [3-3]

Direcțiunea.